

JELENKOR.

102. szám.

Pest, szerda december 21.

1836.

Foglalt: Magyar- és Erdélyország (kinevezések; 'megtisztelések: udvarhely-széki 's belső-szolnoki gyűlés 's tisztújítás; pesti magy. színház; Fodor alapítványa Breznóbányán; fejér megyei tisztpótlék; pesti asszonyegyesület jótévéji; kam. tud.) Ausztria (követ-nevezés; tud-egyetemi ügyviselő; gőzhajótársasági szerződés) Spanyolország (órcapati pártütés 's öldöklés; Gomez kapuczja szorul) Anglia (O'Connell 's Lyndhurst; nov. 29ki orkán; Buzzard rabszolga-törsér hajó vadószata; 's a' t.) Franciaország (Joinville hg. sz. földi utja; Versailles; gályarabok; követ-statistika; cons antineí hadküldemény állapotja) Amerika (H Pedro; Texas és Bravo; Mexico Bustamentét visszahija; Brazília állapotja; a' pénztár-kirablás 's meggyújtás; az elnökségre jelöltek; a' statustelkek 's pénz-fölösleg 's nyilvános munkák iránti különböző pártnézetek; Belgium (fegyvercsiszári zenebona; vasúti tárgyak; szélvész;) Németál öld Poroszország. Cabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Ö cs. kir. fölsége f. h. 15-éről költ legf. rendelése szerint Brenner-Felsach Ritter Ignác és Leibzelter-Collenbach Ferencz báró cs. kir. udvari tanácsnokot számos évi szolgálatjokért m. kir. szent István-rend kis keresztjével méltóztatott felruházni; dec. 3iki legf. határozata szerint pedig a' báni tábla bíráját Kukulyevich Antalt zágrábi fő iskola-igazgatóvá; Kukovich János kamrai ügyvédet pedig a' zágrábi kerületi táblánál számfőllötti bírónak kinevezni.

Breznóbánya dec. 10-én Fodor Mihály kanonok 's alesperes sz. Kalazancz mint a' kegyes iskolai Rend alkotójának ünnepén, mellynek vezérlete alatt áll az itteni gymnasium, a' szegényebb sorsu tanuló ifjak buzdításul 350 v. fnyi alapítványt tett azon czélra, hogy annak évenként járó 6 pCentnyi kamatját a' legszorgalmasb szegény tanuló huzza.

Ö cs. kir. felsége a' gőzhajón szállítási kereskedés előmozdítására kegy. megengedni méltóztatott, hogy Drenkován egy áruvizsgáló hivatal évenkénti 400 forint fizetéssel, lakással vagy pedig lakásbér-értékű járandósággal, 200 forintnyi cautio (v. biztossági) pénz letétele mellett ideiglen állíttassék.

Zsolnai (Sillein) sóárnokká Pintér József tokaji sóellenőrt nevezte a' nm. m. k. udv. Kam.

Ö cs. k. fölsége kegyesen megengedé, hogy azon 15 ezer forint váltó, mellyet a' pesti nemes kül- és bel-tanács a' város résziről a' most épülő magyar színház költségei pótlására adadni köz akarattal elhatározott, a' k. városi kamrai pénztárból kifizettesék, 's ez engedelmet a' m. k. kamra, nov. 16iki üléséből küldé által a' városi tanácsnak. Honm. — Budai magyar színészink nov. dereka óta teneként egyszer a' pesti városi nagy színházban adják mutatványait, míg a' magyar színház az említetthez hasonló adakozásokból teljesen elkészül.

Fejér vmegyének mult nov. 3 's 4-én tartott tisztkara névsorához még a' következő hivatalbeliek járulnak: aljegyzők 1) Zlinszky István 2) Csapó József, tltb. Nemeskéri ifj. Kiss Sándor; al-ügyész. Udvardy Cserna Károly, tltb. Szöke Sándor 's Jedlicska Lajos. Tltb. sz. bírák: Mészöly Pál, egyszersmind várkapitány; Vasanicz László 's Vancsay Ferencz. Tltb. esküttek: Szűcs Péter, Györffy József 's Mészöly Lajos. R. orvosok: Novák József 's Stáhl György; tltb. Wurtzemberger József. Földmérők: Rieder József 's Csörgey Zsigmond; tltb. eliek: Balassa Ferencz 's Szűcs Diénes. Középponti bizos: Nagy Zsigmond.

Udvarhelyszék RRdeinek nov. 24-én 's azt követett napokon tartott gyűlésében, a' 3 alkirálybírói, egy fő 's két aljegyzői, kilencz dullói, 's szintennyi adószedő-biztos, 12 derék 's hét alszék-bírói hivatalra megtörtént a' választás.

A' maros-vásárhelyi Casino első alapításától fogva négy éven keresztül megerősült tapasztalásából örömmel győződött-meg: hogy casinoi egyesületének egyedüli czélja, a' jó izlés, illó viselet, mivel társalkodás, közhasznu elmélkedések, különböző karbelieknek egymáshoz közelítések, 's ezek által a' jó 's szép ismeretében a' közértelmesség kifejtése 's terjesztése, nemcsak számos részvényesei 's vendégeiben, de, a' mit legfőbb nyereségnek tart, főleg a' kir. Táblára hazai törvénytanulás 's gyakorlat végett évenként felgyülni szokott ns ifjuságban, nagy részt szép haszonnal van elérve. Az irt Casino újabb négy évre tovább folytatását dec. 4-én tartott közgyűlésében, a' fenirt szép, nemes, közhasznu czél-
nak tovább is fentartására 's sükerítésére, az alapszabályokban kitűzött módon, évenkénti tiz pengő for. részvény mellett, elhatározá. — Erd. Hir.

Dézsén dec. 5-ikén 's azt követett napokon tartaték belső-Szolnok megyében az országgyűlés elosztása óta ez első marcalis szék-gyűlés, mellynek főtárgyaiul a' főispáni beiktatás 's tisztújítás valának kitűzve. Nagy számmal sereglének e' rég ohajtott napra a' megye RRdei, midőn is az új főispán cs. kamrás gr. ifj. Bethlen Pál, az e' czélra nevezett beiktató bizos tartományi kanczellár Lázár László gr. urral, egy a' megye kebléből nevezett küldöttség meghívása után megjelenvén, a' beiktatás ünnepélyesen végre ment. A' főkörmányszéki bizosnak eltávoztával, a' főispán ur ékes beszédben a' RRdeket kölcsönös bizodalomra szólította föl, magát szeretetükbe ajánlván, mit a' ns tisztség részéről főjegyző Dadai János, a' RRdekéről Kozma Imre, hathatós beszédben viszonzottak. Erre az országgyűlés elosztását jelentő kir. leírás 's b. e. I. Ferencz halálát hírül adó rendelet olvastattak, 's az elsőre nézve ugyan egy a' sérelmeket fölfedező 's azok kegyes orvoslására országgyűlést kérő alázatos fölterjesztés, 2dikra nézve pedig a' jó király elhunytán érzett fájdalmát, 's most uralkodó kegy. fejlendünk királyszékre léptén örömét 's fiui hódolását a'

ns megyének kifejező felírás határozottat. Következett napokon több rendű főkörmányszéki rendelés olvastatott föl. Ezek után, szép kinézésekkel a' jövendőre, fogtak a' Rendek tisztújításhoz, minek következtében a' főbírói, alispáni, jegyzői, szolgabírói, adószedő-biztos, derék- 's alszék-bírói hivatalokra esett szavazás a' legszébb renddel juta végre.

A' pesti jótékony Asszonyegyesület kötelezve érzi magát a' t. közön. ség tudomására juttatni, hogy a' végére hanyatló 1836ik évben következő emberszerető ur- 's asszonyságoktól segítették, u. m. ö cs. kir. fensége a' Nádorné adott 750 ft., Appiano Józsefné sz. Valero Borbála asz. 75 ft., b. Baldacci Antalné sz. Hunyady B. Anna asz. 250 ft., Bene Mária asz. 25 ft. Boráros Eleonóra asz. 10 ft., Csekonics János úr 394 ft., Dercsényi János úr 120 ft., Dernheimer úr 6 ft. Derra sz. Zetteri Mária asz. 52 ft. 30 xr., Dumcsa úr 10 ft., Eötvös József úr 12 ft. 30 xr., Ferdinandy Ignáczné sz. Pomm Jozéfa asz. 50 ft., Forster Lajosné sz. Ruttkay Karolina asz. 50 ft., Gömöry Károlyné Julia asz. 100 ft., Haraszty Therézia asz. 62 ft., Hartleben Konrádné asz. 12 ft. 30 xr., Horváth Nep. János cs. kir. kamarás úr 250 ft., Horváth Nep. Jánosné sz. Latinovics Anna asz. 250 ft. Kappel Emília asz. 30 ft., Klobusiczky Péter kalocsai érsek 6 exc. 100 ft., Koch Antal úr 15 ft., Krausz Erzsébet asz. 50 ft., Krausz felügyelő ur 12 ft. 30 xr. Kray báróné sz. Gesell asz. 50 ft., Lázár Anna kisasz. 15 ft., Legendrand úr 20 ft., Liedemann Fridrikné Róza asz. 205 ft., Liedemann Ferenczné Julia asz. 62 ft. 30., Liedemann Fridrik úr 125 ft., Lukács sz. Hülf Róza asz. 50 ft., Malvieux Keresztelyné Johanna asz. 50 ft., Malvieux Lajos úr 25 ft., Mauthner Therézia asz. 1 ft., Müller Anna asz. 6 ft., Müller Therézia asz. 10 ft., Ottlikné sz. Hülf asz. 30 ft., Pollák Eleonóra asz. 12 ft. 30 xr., Ráday gr. Pálné sz. b. Prónay Agnes asz. 60 ft., Reiger nagykereskedő ur 12 ft. 30 xr., Rupp Thekla asz. 12 ft. 30 xr., Simonyi Borbála asz. 100 ft., Steinacker Gusztáv úr 500 ft. Steinbach Ferenczné Anna asz. 10 ft. Steinlein gr. Eduardné sz. Hellénbach báróné 75 ft., Széber Károly úr 25 ft., Szécsen gr. Károlyné Jozéfa asz. 200 ft. Szeniczey Emília kisasz. 150 ft., Szepesy Ferencz úr 12 ft., Szirmay Ádámné sz. Gyürky Johanna asz. 100 ft., Taly tanácsnokné asz. 40 ft., Uffer orvos dr. úr 12 ft. 30 xr., Vay b. Miklósné sz. Geymüller b. Katalin asz. 250 ft., özvegy Vay báróné szül. Adelsheim Johanna asz. 50 ft., Vogel Sebestyén úr 50 ft.; Vrányi úr 40 ft. egy ismétlen 10 fr. ismét egy ismétlen 3 ft. 20 xr., 's ismét egy ismétlen 50 ft.; azonkívül jött be a' mult téli újévi aláírásokból (új esztendői köszöntések váltásigiból) 1303 ft. 6 xr., — a' f. évi jan. 10-én tartott táncmulatságból a' költségek lerovása után 3186 ft. 32 xr., tovább a' f. e. febr. 13-án adott színház jövedelméből 582 ft. 17 xr., 's a' f. e. május 22-én volt hangverseny jövedelméből 705 ft. 14 xr. váltóban; összesen 10951 fr. 29 xr. váltóban; az egész évi kiadás pedig (melly az ügy nevezett háziszegények gyámolítására, 's az egyesületi szembetegek kórházára fordított) tett összesen 11,556 ft. 59 xrt váltóban, 's tehát 605 ft. 27 xrt többet, mint a' bevétel, melly hiány másunnan pótoltatott.

Az említett asszonyegyesületi pesti szemorvosi kórházban ez idén 25 szembeteg 's jelesül 23 szembályogos 's 2 görvély-csuzos beteg lett ápolást; kik közül 16 mind kétszemre tökéletesen, 5 tökéletlenül, 1 az egyik szemre tökéletesen a' másikra tökéletlenül gyógyult ki, 1 az egyik szemre tökéletesen, másikra szerencsetlenül, 1 pedig mind a' két szemre szerencsetlenül operáltatott, 1 végre gyógyítás alatt cholera ésvén, abban meghalt. — Ezen rövid közlés mellett a' pesti jótékony Asszonyegyesület t. Fabini Gottlieb János orvos dr. 's m. kir. egyetemi professor úrnak, ki azon kórházban személyesen fáradozni 's a' szembetegeket saját kezével operálni szives, ezenem nyilvánosan az egész szenvedő emberiség nevében mond forró köszönetet.

Igazítás: Mult számú Jelenkorunk néhány példányban hibásan áll az aradi kórházban gyógyítás alatt volt vakok száma 25, 35 helyett.

AUSZTRIA.

Ö cs. k. fölsége, a' bajor kir. udvarnál rendkívüli követ 's teljes hatalmu minister Spiegel gróf helyébe, mint ki gyöngéledő egészsége miatt nyugalmaztatását ohajtotta, oda eddigi szász udvari követet Coloredo Walsee grófot, a' szász kir. udvarhoz pedig rendkívüli követté 's teljes hatalmu ministerré az eddig Schweizban hasonló tulajdonságban volt kriegelsteini b. Bindert méltóztatott kinevezni.

Mult hónap 3-án történt meg magasb rendeletek következtében a' bécsi tud. egyetemnél a' négy akadémiai nemzet procuratorainak (ügyviselőinek) választatása 's a' magyar nemzet részére Lausch Károly Léopold, theol. tanár 's a' sz. annai szabályos főiskolánál, 's a' cs. k. művész akademiánál kir. tud. oktató választaték ügyviselővé. A' négy procurator nov. 13-án az egyetemi gyűlésteremben összejövén, közakarattal Wirer Ferencz az orvosi 's seborvosi tudományok tanárját 's Leopold rendi az orvosi 's seborvosi tudományok rectorává, kinek az akadémiai hivatalos díszjelek nov. 30-án adattak által szokott ünnepélyel. Folyó h. Gán a' dékánválasztás ment végbe, melly alkalommal a' theologiai osztálynál Columbus József udvari káplán, a'

törvényinél Bach János, a bölcskedésinél Stecker Mihály mezeigazdaság r. professora; az orvosinál Viszánik Mihály hazánkfia gyám- és árvaházi első rendes orvos 's eddigi helyettes dékán választották meg.

Mint mondják, a regensburgi és ausztriai gőzhajó-társaság közt kötött előleges szerződés lényeges tartalma e következő: „Az ausztriai kizáró szabadítéku dunai gőzhajótársaság a regensburgi gőzhajótársaságnak általengedi a folyónak azon részét, melly a bajor határtól Linzig terjed, melly városban szakadatlan szabályos fölváltás fog kölcsönösen fölláttatni; 's azon esetre, ha e két társaság egyike képes lesz Linzig menni, mielőtt a másik az őt illető folyamrészt megjárhatná, azon társaságnak, melly legelsőben fogja Linzet gőzhajójával elérni, joga legyen az egész folyamon Bécs és Ulm közt mindaddig járni, míg a másik társaság nyilvánítandja, hogy jogával élni akar vagy élhet már.“ E szerződés továbbá kötelességül teszi a regensburgi társaságnak, hogy 1836. nov. 25-től fogva számítandó két év alatt szabályos hajózást létesítsen Linzig; különben a kérdés alatti szerződés elenyészettnek fogna tekintetni. — Végül föntartatik az illető kormányok kölcsönös helybenhagyása, min épen nem is kételkedhetni. —

SPANYOLORSZÁG.

Madrid nyugalmát megháborítja m. h. 28kán egy katonai zenebona; körülményeiről illy tudósítást adnak a madridi levelezők: Nov. 28ki délután pártot ütött a kir. őrsereg néhány katonája Puig ezredes ellen. Okot erre a most nevezett ezredes szigorúsága szolgáltatott, kit azért adtak vezérül e csapatnak, t. i. a 4dik őrzred egyik zászlóaljának, hogy a la granjai történetek után megtárgyalt katonai fenytéket visszaállítsa a legénység közt. A mondott napi alkonyatkor a parancs-fölolvásás után megtámadá Puigot néhány katona; de az ellene intézett több lövés közül egy sem találta őt, ki a veszélytől futással ügyekezett menekedni, látván, hogy az egész csapat részt veszen a fölzudulásban. Erre a katonaság széteszolt a városban e kiáltozások közt: Eljen az alkotmány! haljon meg Puig! Azután ellenséges helyzetet vőnek, 's örököt állítanak szinte száz lépésnyi közelségre a laktanyához. A hatóságok általános fölkelőt doboltattak, 's esti 8 órakor az egész nemzetőrség 's a városban volt őrlövasság 's pattantyusság fegyverben volt. Mielőtt azonban a két ellenes erő összecsapott volna, sikerült néhány tisztnek a zajgó katonaságot laktanyájába visszatérésre bírni, 's ezzel, pillanatilag, minden csilapítva volt. Nov. 29ke reggelén azon parancsot bocsátá ki Seoane, hogy a 4dik őrzrednek tilalmas fölváltani azon zászlóaljat, melly a nemzetőrség odajárultával a kir. palotában őrködött. Az őrmesterek vonakodtak ennek engedelmesskedni. 9 órakor elhagyá laktanyáját a zászlóalj zengedező muzsika közt, az őrmesterek 's káplárok által vezéreltetve, a zászlótartót pedig magával menni kinszerítve; a főkapitány parancsára mindazáltal ismét visszatért oda. 9 1/4 órakor azonban ujjal kiindult onnan tisztjei nélkül, a „Riego-hymnust“ harsogtatva, zászló-lobogtatva 's egyenesen a várkastély ellen. Mintegy egy óra mulva parancsot adott a főkapitány a vasas lovagoknak 's az őrlövasság granátosinak: támadnak meg a párt-ütöket. Ezek tüzeléssel válaszoltak. A lovagok közül többen elhullottak. Erre élénk lödözést kezdének mindkét részről. 11 1/2 órakor azon parancs érkezett a királynétul, hogy az őrváltást nem engedheti meg, ha csak a zászlóaljat saját tisztje nem vezérleldik. Ekkor visszavonult a lázongó csapat. 12kor Narcisso Lopez osztálynokot küldék hozzá, ki őket a szerencsétlen jadraquei ütközetnél vezérlé. Ennek sikerült végre 1 órakor őket laktanyájukba visszatéríteni, harsány kiáltozásaik közt: „Eljen az alkotmány!“ 2 órakor sok sebesültet vittek a kórházba, 's köztük egy vasas lovagkapitányt is. A holtak számát 12re, a sebesülteket 60ra teszik. Délután tiltva lön a Puerta del Sol-on, a madridiak, 's különösen a politizálók gyülekvés-helyén, járdalni. Az egész nemzetőrség pedig fegyverben állott. 30kán 6 ályut szegeztek a lázongó zászlóalj(melly 200 főből állott)laktanyájának. Elkezdődött a megtámadás. Az igazgató királyné ezredének egy zászlóalja gyors menetel érkezett meg a fővárosba; 's ezzel együtt 12 ezer vőnrészt az ostromvívársban. Miután az épületet nagyon összerongálták, megadák magokat kegyelem 's halál fejében. Irántok ötödési parancs érkezett: azaz lövessék agyon minden ötödik. A foglyokat néhány pap kíséretében a városon kívüli Guardias-térre viték. Hármát, kiket a a sor talált, már agyon löttek, midőn a hír megérkezett, hogy a többinek kegyelmet ad a királyné; addig azonban, míg más sergek közé széteszoltanak, San-Mateuba zárattak. Az őrmesterek 's káplárok elrejtöztek a laktanyával szomszédos házakban; de fölkeresték őket, 's kivégeztetésüket csupán azért halasztják, hogy megtudhassák: vajjon e lázadás nem valamely elágzott összeesküvés következménye volt e? Az egyébiránt csak első tekintetre is igen valószínű, hogy e fölzendült zászlóalj a la granjai jelenet megújíthatása végett ügyekezett olly makacsul a várkastélyban őrködéshez jutni. Délutáni 3 órakor az egész zenebonának vége volt. — A ministerium, ugymond a tudósítók egyike, nagy felelősség alatt van ez ügy miatt; mert ha a merény első kitértekor nov. 28kán, tüstint hathatós eszközökhöz nyul vala lecsilapíttatása végett, meglehetett volna gátolni a későbbi vérontást.

Miglen a kormány Madridbana pártütés 's fejellenségen diadalmaskodik, nagyon ohajtható lenne a csatatéren is hasonló sikerű munkálkodása, 's a carlosiakon már valahára nyerendhető

győzelem által erkölcsi erőhez is juthatása. De a tábori hírek még sem változnak örvendeztetők. Espartero eljutott ugyan egy hónapi tapogatódzás után Portugaletébe; de Villareal elleni első 's második megtámadása is szerencsétlen volt. Most újabb ütközetre látszik készülni, melly aligha eldöntő következményű nem leend; mert ha azon pillanatban, midőn Espartero az ellenséget megtámadja, az ostromlottak is kirohannak; kettős tűz közé szoritva nem csak nagy zavarba hozhatják a carlosiakat, de ostromműveiket össze is rombolhatják. Bilbao e pillanatra látszik számolni 's azért nem adja meg magát, noha durangoi tudósítások szerint a Sta Clara 's e körül fekvő erősséggé változtatott zárdát 's házakat is elfoglalá az ellenség, sőt a Concepcio erősségen is rést törtetett, bejuthatásra mindazáltal még csekélyet. — Gomez Rondabul Algesiras felé indult, de onnan ismét San-Roqueba a gibraltari föld-nyelv végéig ment. Bizonytalan még: vajjon a rondai hegyek felé térend e vissza, vagy a tengerparti vidéken nyomuland elő Estepona 's Marbella irányában. Narvaez, Ribero, Alaix, Aldama a sevillai új főkapitány (Espinosa helyett) Butron a cadixi kormányzó, Quiroga a granadai főkapitány, 's egy lovagosztály d. Diego de Leon ezredes alatt, részint üldözében részint vigyázó szemmel tartják. Gomeznek tehát, ki most a tenger partján egy keskeny földnyelvre szorított, nyilván tönkre kell jutnia fölkoncoltatás vagy elszélyesztés által. A spanyol lapok előleg is kecsgetetik magokat, hogy Gibraltarba lesz kénytelen futamodni. — A nép közt mind e történetre vonatkozólag nagy ugyan az érdeklenség sőt elbátortalanulás, de egyetlen egy győzedelem ismét fölzigathatná azt zsibbadzásibul, 's részvétre birhatná az alkotmány ügye iránt. A főnebb mondott vezérek közül eddigelé Ribero üldözésének mutatkozék legtöbb sükere Gomez ellen; miről ő maga de las Ventas del Castano táborából nov. 24rül Alaixhoz intézett 's a Gaceta de Madrid által közölt tudósításában következőleg ír: Mi üldözöbe vettük az ellenséget, 's néhány közülök elhullton kívül huszat tettünk fogollyá. Ma Alcala (de los Gazules) felé vette útját, a sok fáradság 's törődés miatt azonban már egészen elerőtlenült. Narvaez osztálynok, ki, mint neki javasoltam, eddig kétségkül Algarba megérkezett, hihetőleg megtámadá az ellenséget Alcalanál; erősíteni látszik e gyanúmat azon lödözés is, mellyet ez irányban hallottunk, 's alapos okom van hinni, hogy Narvaeznek az ellenséggel történt összeütközése győzelmi szerencsével járt. Azonban minden esetre jól teendő Ön, ha Ubrique felé nyomuland. Ha ez utolsó ponton az ellenség meglesz verve: azon irányt követheti Ön, melly legcélszerűsbnak fog mutatkozni, hogy további üldözésünket el ne kerülhesse. 's a t.

ANGLIA.

Az udvari lap szerint is a parlament csakugyan jan. 31re hivatik egybe. — Az irlandi nemzeti egyesület napról napra erősöbül. Naponként új tagok állanak belé, 's a buzgalom iránta még legkevesbé sem hűledez. O'Connell az egyesület egyik ülésében erősen kikelt az üstelen Lyndhurst lord aristokrata érzelmei ellen, 's marczonán kigunyolta őt, ki előbb, mint John Singleton Copley, fölötte buzgó radical volt, 's később a torykhoz pártolt, 's mint lordkancellár a felsőházba jött. „Vajjon, ugymond O'Connell, a Lyndhurst név tán Shakspeare történeti dramáiban olvasható e? Vagy tán a kevesbé tiszta erzsébeti nemességből származik? O nem! az első Lyndhurst, kit a történet nevez, irlandba küldetett Cromwell csoportjával, mint hangászilag zörömbölő dobos.“ E beszédit kacaj követte. Patrick Dwyernek, a „2dik tizedvertanának,“ ki mint a „zendülési pör“ áldozatja esett el, fényes temetést határozott az egyesület. O'Connell arra szólította föl a kézmű-egyesület tagjait, hogy ez alkalommal a rendre vigyázzanak. 's a t. Londonban e napokban gabonatörvény-elleni egyesület alakult, hogy lehetőleg széles terjedékű kereskedési szabadságot eszközöljön a mostani korlátolt kereskedés helyett.

Nov. 22én a Themse fölött olly vastag köd ült, hogy a folyón föl 's alá evező hajók minden pillanatban veszélyes összeütközésnek valának kitéve; minek eltávoztatására mindnyájan lámpákat függesztének ki. A köz-és magányosok birtokában levő kocsi fáklyákkal valának ellátva, hogy London utcájain járhasanak. A boltok reggeltől estig ki valának gázzal világítva.

A novemb. 29iki vihar (orkán) kártéte leirhatlanul szomorú és sok. Ugy számítják, hogy csak a london-bid körül 200 themsei hajót és csónakot ronsolt össze, vagy süllyesztett el. — Nov. 26kán halt meg moffati mezei jószágán John London Mac Adam, az ut-építés ismértes javítója, 81ik évében.

A londoni lapok következő számát adják a rabszolgáknak, kiket Buzzard angol brigantine 1835ik dec. 17étől 1836iki júliusig elfogott: 10 elfoglalt hajó közül 8, spanyol zászlót viselt, 's rajtuk 3460 neger rabszolga találtatott. Az elfogási pénz olly tetemes mennyiségű, hogy a Brigantine minden hajós legénye 500 font sterling oszlatékra számolhat abbul.

Polignac hg legidősb fiával dec. 4kén érkezett Clarendonlakba. A hg maga beteges, 's míg Londonban szállása Connaught-téren elkészülend, addig sógora, Rancliff lord mezei lakán fog Nottinghamshireben mulatni.

FRANCZIAORSZÁG.

Joinville hg. Lajos Fülöp 3dik fia, ki e napokban tért vissza syriai utjából Franciaországba, Jaffában kiszállván onnét egy karaván kíséretében Jeruzalembe ment, 's e szent emlékü városban a török felsőség által igen nagy tisztelettel fogadtatott. A

török kormányzó nem csekély számu lovassággal a' ramzai uton elibe ment; a' város utcáin az egész katonaság tisztelkedve üdvözlé, 's a' Jeruzalemben lakó keresztények mindnyájan az utcákra tolongtak. A' hg. egy keresztényen zárdában vevé lakását, 's megengedék neki, a' mi eddig kereszténynek soha sem engedtetett meg, hogy t. i. a' híres omar-mecsetbe léphessen. A' keresztények e' miatt igen nagy aggodalomba estek 's félteni kezdék a' hg. életét, kivált midőn egy vakbuzgó muzelman zajos lármát ütött a' legszentebbnek illy istentelen megfertőztetése miatt, 's a' népet zendülésre 's boszúra bujogató. Azonban Hassan bey hiv katonái eloszlaták a' zugó sokaságot 's a' mecset minden veszély nélkül lön meglátogatva. Ezután a' hg. a' kormányzónál reggelizett 's Jeruzalemből Bethlehembe, Naplusba, Nazarethbe folytatá útját, megnézé a' holt tengert, Jordán partjait, 's a' többi bibliai nevezetes helyeket. A' felsőség mindenféle ünnepi tisztelkedéssel fogadá.

A' király Versailles város tanácsának azon biztosítást adá hogy ezentul az udvar nyaratszaka nem csak Neuillyben és Saint Cloudban fog mulatni, hanem Versailles-ban is. — Azon biztonság, mellynek arról kelle tudósítást tennie: valljon a' gályarabságra elítélteknek büntetési helyökre vitel módjok az ügy nevezett 's ismértes láncc által eszközöltessék e, mint eddig, vagy se? tagadó tudósítást adott be. Az elvitelnek ezentul zárt Omnibusokban kell megtörténnie, mellyekben a' foglyokat lebéközött kezekkel őrizzék. Mindenik bagnonak (gályarabhely, van illyen Rochefortban, Brestben, 's Toulonban) ezentul saját kerülete mellyből veendő a' kényszerített munkára elítélteket. —

A' követkamra statistikája, tagjai érzelmére nézve, következő: doctrinaire 60, jobb centrum 40, Jacqueminot-nuance-i 70; ministeri befolyás alatt álló tisztviselő 30; tehát 200 bizonyos szavazás a' ministerium részire. Az ellenzék pedig illy tagokból áll: 30 legszélső baloldali (ide tartozik Dupont de l'Eure, Garnier Pagès 's a' t.); dynastia-pártoló, vagy nem republicanus baloldal 50 (ide való Odillon Barrot, Mauguin 's a' t.); tiers-párti 80; Ganneron-nuance-i, melly elhatározottan a' ministerium ellen szegül, 30; mindössze tehát 190 ellenzék. Ezekon kívül van még 21 legitimista szavazat, kiktől függ jelenleg a' dolgok eldöntése, a' mint t. i. egyik vagy másik fél részire hajladoznak.

Azon 16,454 katonatiszt közül, kik jelenleg a' francia hadseregnek szolgálnak, csak 4 van még a' köztársaság, 386 a' császárság, 2,755 a' restauratio idejéből; a' többi 13,309 Lajos Fülöp alatt nyerte tisztségét.

Az Oest. Beob. a' francia lapok azon vitájára, hogy több külföldi követ a' parisi udvarnál X. Károly elhunytára gyászot öltött, közli bevett divati szokását a' diplomatai gyász-viseletnek 's e' tekintetben helyes elveket fejt ki. Azt mondja, i. hogy a' diplomatai testre 's követekre nézve kettős gyász szokott létezni, egyik a' kötelességi, másik a' tiszteleti. Az első azon udvar szerint viseltetik, mellynek képviselője az illető követ; másik azon udvar szerint, hol megbízottul 's képviselőül mulat a' követ. A' követségekre nézve tehát a' gyászviseletben sem önkény sem politika nem uralkodik, hanem a' főnemlített kettős divatú szabály. —

A' Moniteur dec. 7-éről a' néhány nap előtt elhíresztelt kedvetlen afrikai tudósításokra nézve következő cikkelyt közöl: „A' hírlapok folyvást kételgenek a' constantinei szállítvány-had erejéről. Mi jobban nem felelhetünk mind erre, mint ha afrikai őrségünk főkormányzója sürgönyét közre tesszük, mellyet a' kormány tegnapelőtt kapott. Látni fogják ebből, hogy Clauzel marsal nem csak elégtelennek nem tartja parancsa alatti sergét, hanem inkább könnyű 's rövid idő mulva győzdelemben is bizik. „Bona nov. 13-án. Clauzel marsal a' hadministerhez. A' constantinei szállítvány-hadat képező sergek dec. 10. és 15-e közt fognak Bonába, 's január 1-je előtt vagy felé Algierba visszatérni. Mi e' pillantásban indulunk. Rigny tábornok három nap óta Guelmában van már. A' törzsökök újra hódolnak. Guelma és Bona közt semmi kedvtelenség sem történt sergünknek az első városban tartózkodása óta. A' tábornok osztálya ma este érend oda. Ahmed bey Constantineben van. Sürgető felszólítása daczára is vonakodnak a' távolabb törzsökök hozzá állani; megeshetik, hogy kardesapás nélkül jutunk Constantinebe; ez célja titkos intézkedésimnek kilencz hónap óta; 's reményem is azt elérhetni. A' tunisi bey megígérte, hogy csak azon esetben fogja elfogadni, ha mint szökevény fog nála menedéket keresni; de teljességgel nem, ha még nekünk ártatható karban lenne. — A' Moniteurben szintazon napról meg ezt is olvashatni: „15-éről szóló levelek Guelmából jelentik, hogy a' szállítvány-had e' napon egyesült ottan; hogy a' sereg 16-án Basel-Akbach felé a' Seyhouse folyam mindkét oldalán megindul, és pedig az 1ső és 2ik osztály a' jobb oldalon Rigny tábornok parancsi alatt; a' 3ik és 4ik pedig a' balon. — Folyvást új meg új törzsökök hódolását jelentik; mindeddig még csak nyomára sem akadunk ellenségnek.“ —

A M E R I K A.

Brazíliai hír szerint II. Pedro fiatal császár, 11 esztendő, a' portugáli királyné testvére, következő évben meg fogna koronáztatni, 's az ezen ünnepélyre megrendelt díszkocsi, melly Londonban már munkában van, 10 ezer fontba kerülne. —

Következő azon tudósítás, melly olly igen szomoruan írja le Brazília belső állapotját: Rio Janeiro oct. 20. Brazília politikai látköre ismét borulni kezd. Nem csak Feijo atya, a' kormányzó, kit az ország annak idejében megváltó gyanánt üdvözle, 's ki a'

három fejű kormányzás által okozott sebet vala meggyógyítandó, de még a' folyó év majus 3ka óta egybegyűlt cortes sem valóstá a' bennök helyezett bizodalmat, 's a' nép inkább sohajtozik, mint valaha. Brazília igen szegény az intező hathatós szellemekben, mert mindannyi forrongásiban egy férfi sem találkozott, ki képes lett volna az elhagyott kormányt hatalmasan megragadni, 's az országot boldogítani; pedig minthogy a' népből a' szabadság szélséye már kigőzött, illy szellem nem nagy akadályra talált volna. A' brazíliák pillantásai néma fájdalommal fordulnak túl az Ozeánon, a' portói megsiratott hős sírhalmá felé, kit ellenséges sors korán ragadott el a' földről. Csak későn isméri el az emberek, hogy valamely nagy birodalom szerencsés kormányzására többet szükség tanulni, 's hogy arra világ-és emberismeret kívántatik. Ha e' fölött az ember még a' kormányzó helyzetét is meggondolja, ki talán saját jó akarata mellett is a' felső és alsó tisztviselők romlottsága miatt egy oldalról sem számolhat segítségére, a' dolgok mostani helyzetét könnyen megfoghatja. Ennek az lön következése, hogy a' hírlapok a' ministereket részint méltán, részint méltatlanul, igen fanyar szigorúsággal megtámadták. Ezek közt legolvasottabb lap volt az: „April 7-dike“ nevű, melly több terhes vád miatt hosszabb ideig nem jelent meg, míg ismét fölébredt, 's akaratlan halálos álmát újra legheveseb ellenzéssel váltotta föl. E' hírlap ellenzésire azonban újabb időben két esemény adott főleg okot 's anyagot. Egyik a' status-kincstárból majd egy millió forint elrablása, másik a' kincstár-épületben megfoghatlan módra támadt gyuladás. Az említett lopás vasárnap történt, mellyre ünnep következett, mert kedden az ajtókat 's pénztárakat feltörve találták, 's a' hivatalos hirdetés szerint 500 conto de reis el vala lopva, melly csak imént érkezett Angliából, 's nagy részben már aláírással is mindenképen ellátott, papiros-pénzből állott. A' kormány, hogy e' szerencsétlen történet káros következésit elhárítsa, olly rendszabályokhoz nyúlt, mellyek céliránytalansága ismét csak a' nemzetre háramlott; például az elorzott számokat keleten kívül tette 's börtönnel fenyegeté mind azt, kinél azok találatni fogának. Azonban tudták, hogy e' számok közül több már e' lopás kihirdetése előtt forgásban volt, 's így azon ártatlan, kinek kezébe illy szám véletlenül jöve, nem csak teljesen elveszté annak értékét, hanem még börtönbe is vetteté. Az utolsó nem kéltett körülmény, 's ez, valamint az is, hogy az épületben levő fő őrség daczára is mind e' mai napig a' tolvajok nyomába nem tudtak jutni még, azon hiedelemre bírá a' közönséget, hogy e' gonosztettet olly valaki követé el, ki a' ház belsőjét jól ismeré. Szintügy van a' dolog a' gyuladással is, mellyről az „April 7-dike“ nevű lap érdekes cikket közölt. A' cikkelyt következőben adjuk, hogy fogalmat szerezzünk magunknak ezen legolvasottabb 's legkedveltebb brazíliai lap nyelvéről 's tolláról: Vasárnap f. h. 4-én tűz támadt a' kincstár-épület pénzverési oldalán. Már délután 3 $\frac{1}{2}$ szokatlan sok füst omlott ki az öntés egyik kéményén, de csak 4 $\frac{1}{2}$ kor ütöttek tüzlármát. Szegény Rio Janeiro! Csak ez hiányzott még egyéb szenvedéseidhez! Mondják, gondatlanság volt a' gyuladás oka. Gondatlanság, és mindig gondatlanság! Az árvapénztár feltöretik 's kiraboltatik. Az örök gondatlansága! Ünnepek előestvéjén tolvajok maradnak a' kincstári épületekben 's lopnak. Isten tudja mennyit! — Gondatlanság! — Az ellopott papiros-pénzből számos forgásba tétetik a' nélkül, hogy a' tolvajok nyomába jönének. Gondatlanság! Gyuladás támad a' statuskincstári épületben szombat estén. Gondatlanság! Mi hiányzik még, Nagy Isten! hogy gondatlanságból a' cupine féreg a' boldogtalan papiros-pénzbe essék, 's azt egészen fölemessze. Mennyi komoly fontolásra méltó körülmény fordult elő ez alkalommal, 's ejté ezen város jó lakosait aggodásba 's rettegésbe! Waldetare ur, a' pénzverés igazgatója, volt az első tisztviselő, ki a' kincstárban megjelent, noha messze utcában lakik, 's a' pénzügy és hadminister urak, kik majd szemközt laknak az égő épülettel, csupán akkor jelentek meg, midőn már egy rakás nép tódult a' szerencsétlenség helyére! — A' ministerke (Lima, a' hadminister) frakkban 's egy sétatobocskával ledérkedett ide 's tova, mintha semmiségével akarna kérkedni. — Pantoja ur, (az igazságminister) lóháton jelent meg, 's az épület körül nyargalászott, hogy így a' tűz nézetét mintegy minden oldalról szemlélhesse, 's mind saját, mint állatkája ügyességét láttathassa. Matiel ur, (tengerész-minister) a' fegyvergyárban egyre másra kiáltozott: O! milly gondatlanság! milly szerencsétlenség! Rascimento ur (pénzügyminister) a' helyett, hogy a' kincstárban lett 's a' szükséges rendszabályokat megtette volna, hogy a' status levéltárai 's letétei (depositumai) valamint a' magányosakéi illő bátorságba helyeztessenek, czélszerűbbnek ítélte az utcán kiáltozni, 's a' vízholdó négerek parancsnoki szerepét saját magas személyében viselni. — 'S miben állottak tehát azon gondoskodási rendszabályok? Ah, Isten irgalmazzon! Ha Fleury ur (francia eróművész) 's a' házában alkalmazottak fecskendőjikkel nem dolgoztak volna; ha a' munkás Valdetaro ur rögtön nem gondoskodott volna arról, hogy a' pénzverési munkásokkal a' tűz tovább terjedését meggátolja, ha az öböl közepében horgonyzó „Heroine“ francia corvette legénysége segítségére nem sietett volna, melly 7 órakor érkezett, valamint a' „Principe Imperial“ saját fregátunk 's „Dublin“ angol fregát, mellyek később érkeztek, 's a' francia corvette embereivel egyesülten rend és fenytéssel dolgoztak, 's a' tűz-eloltást főleg eszközölték, — a' Thesouro Nacional szép épülete most hamvaiban

seküdnék! Tegyük tehát illő köszönetünket az idegenek és sok hazafi polgárunk munkásságának is, kik fáradhatlanul 's némely részben vasárnap reggelig dolgoztanak! A' minden osztálybeli részint idegen, részint honi ember közt megjelent az angol admiral is, valamint számos status-tisztviselő, 's majd valamennyi polgári és katonai hatóság. Mit csinált a' kormányzó? Nem tudjuk! De annyi bizonyos, ha dom Pedro még élne, 's Brazília császára volna, ott nem hiányzott, 's mindnyájukat szóval példával lelkesítette volna. —

A' Nacional levelet közöl Washingtonból, mely nov. 6án költ és számos érdekes adatot nyújt Amerika mostani állapotja helyes megítélésére. „Hihetőleg, úgymond többek közt e' levél, a' szótöbbség majd az elnökválasztásnál Van Buren részére fog nyilatkozni, mire az egyes statusokban a' congressusba tett választásokról ítélni. Főleg kitűnő e' tekintetben a' pennsylvaniai választás. Mivel ezen status az egyesült statusok volt bankjának, Jackson és Van Buren legfőbb ellenségének, miután az uniótól nyert szabadtéka kitelt, önmagától adott szabadtékat, 's ennél fogva Pennsylvania bankjává tevő, igen kétes volt: valljon e' status Van Buren mellett fog e nyilatkozni vagy sem? 's azt hívék, hogy a' pénzaristokratia a' régi demokrata szellemet fel fogja haladni. A' választás sikere azonban ellenkezőt mutatott, mert a' 28 megválasztott követ közül 18 határozottan Van Buren mellett van. — Van Buren fő versenye, mint gyakran említettük, Harrison tábornok. Ha az ember a' külön jelöltek felírását olvassa, kik magokat mindnyájan Jefferson, Madison's t. i. tanítványának nevezik, azt hinné, hogy a' választók nehezen tudnak az egymáshoz oly igen hasonlító elvek közt különiséget tenni. De csak hamar átlátja az ember, mint történik az, mihelyt néhány előkészületi gyűlésben megjelen. Itt a' jeleltől nem határozatlan bizonyítását kívánják a' népkormány-és status-iránti szeretetnek; épen nem! Itt egyenesen azt akarják tudni: mikép gondolkodik azon egyes rendszabályokra nézve, melyekről hivatalkodása közben határozást fogna tenni. E' fölött írásban kérdéseket intéznek hozzá, 's válasza az unio számtalan hírlapjaiban végtelen nyilvánosságra jutnak. Most a' legélelkebb vitatások tárgya a' bank. A' whig, vagy ellenzéni párt reményli, hogy azt, miután mint unio bank megbukott, omladékból ismét fölépítendő; 's innen azon szigorú fanyarság, mellyel azt a' demokraták, mostani alakjában, mint Pennsylvania bankját üldözik. A' status-földeket tárgyzó kérdés sincs még elvégezve, 's noha még e' tárgy nem okoz oly élénk vitatásokat, mindazáltal már több év óta szóban forog, 's lassanként közelít megoldatásához. A' függetlenségi háboru után t. i. az egyes statusok az unio javára lemondottak a' kerületeikben fekvő műveletlen földekről, hova még a' Louisianában 's Floridában vásárlott, 's az indiánoktól elfoglalt v. pénzes alku mellett vásárlott v. cserélt földek is járultak. Ezen statusföldek eladatásából bejött jövedelmet a' statusadósság lerovatására szánták. Mivel azonban már a' statusadósság le van fizetve, 's a' statuskincstárban tetemes fölösleg pénz hever, e' jövedelmekről más határozást szükség tenni. A' még eladatlan földek összesége 340 millió acret teszen. Az ellenpárt azt kívánja, hogy a' mostani eladási rendszer egészen tartassék meg, 's a' jövedelem a' külön statusok közt osztassék föl, még pedig azon arány szerint, mellyben képviselővel bírnak a' congressusban, azon föltét alatt mindazáltal, hogy az az adósságok kifizetésére, nevelésre, 's nyilvános munkákra fordíttassék. A' kormány azonban ellenzi e' rendszert, melly csupán speculansoknak kedvez. Ő azt akarja, hogy a' földek ára csak a' fölmérési 's igazgatási költségekre szoríttassék, hogy ez által a' nyugoti tájak minélelőbb népesülhessenek földművelőkkel, 's az uniora ebből új gazdasági és hatalmi forrás származzék; e' fölött azt nyilvánítja, hogy azon pénzek felosztása, mellyek a' statusföldek eladatásából jönének, alkotmány-ellenes volna, mivel az alkotmány tiltja, hogy a' kormány bármi nevezetű adót szedjen a' végre, hogy azt azután az egyes statusok közt felossza, 's ezt az egyes statusok függetlensége érdekében, a' szövetséges kormány nyal szemközt. Hasonlóképen a' nyilvános munkákra nézve is különböznek a' szempontok. Az ellenző párt azt akarja, hogy a' kormány a' nagyobb vállalatokat vagy saját költségein létesítse, vagy részvényes társ legyen magányos vállalatoknál. A' kormány ellenben úgy vélekedik, hogy munkássága főleg közhasznú művekre terjedhet, milyenek a' nagy révfokok, postautak, világító-tornyok, 's az ország védintézetei. A' kormány attól tart, hogy a' congressus, ha ennyi vállalatokba bocsátkozik, akaratlanul is rontó befolyást gyakorland a' választásokra. E' fontos kérdésekhez még mások is járulnak, mint a' bírák letehetése, 's azon határozás, melly szerint senki kétszer egymás után elnökké nem választathatik meg, ezen javításokat a' demokraták igen igen sürgetik; a' whigek ellenben ostromolják. Hasonlag nagy érdekű kérdés a' vámár szabás; de abban a' helybeli politika játszik nagy szerepet. A' kormány v. demokrata párt e' tekintetben az alkotmány mellett buzog, 's a' beviteli vámkat lassanként lejjebb szándékozik szállítani, miglen az azokból származó jövedelmek egyensúlyba jönek a' status költségeivel. —

Ejzszakamerikai lapok szerint a' Texas meghódítására szánt 12 ezer főnyi mexicói hadseregnek Bravo tábornokot nevezték vezérévé. 2000 fegyveresből álló osztálynak kellett volna Mexi-

cobul éjszak felé indulni, de ez vonakodott, míg zsoldját ki nem fizették. A' kormány csakugyan kerített 800 ezer dollárt, mellyet a' hadsereg fölfegyverzésére fordítand. — A' néhány évvel előbb száműzetett Bustamente hajdani elnököt visszatérésre kérték a' mexicóiak Franciaországból. Megérkezését naponként várják, 's hihetőleg ismét megválasztandják őt elnökül, mivel őt tekintik most azon egyetlen férjfiúnak, ki Mexicot jelen kétes helyzetéből kiszabadíthatja, midőn ellenkezőleg Texasban minden erős és nyugalmas lábra kap.

Az egyesült statusok kincstárában f. évi nov. 5. 46 millió dollárra ment a' fölösleg, melly tömérdek pénz az egyes statusok közt föl fog osztatni; az europai statusok pedig többnyire nyakig adósak. — A' köztelkek az éjszakamerikai egyesült tartományok hatáiban 340 millió holdra mennek körülbelül, mellyből 132 millió eladásra van rendelve, mintegy 100 millió pedig még fölméretendő. — A' már fölmért telkekből Ohio statusban 4,100,492 hold Indianában 11,459,156; Illinoisban 17,234,014, Missouriban 17,443,429, Alabamában 22,586,058; Mississippiben 12 millió, 924,301; Louisianában 9,683,526; Arkansásban 14,223,175; Michiganban a' tó keleti partján 9,103,697, annak nyugati partján 4,924,220; Floridában 6,692,909 hold föld. Ezekon kívül van azon 100 millió holdnyi föld, mellyet az indusok az egyesült statusoknak engedtek-által, de a' mi eddiglen nincs fölmérve. Az indusok birtokában mintegy 10 millió hold van még.

B E I G I U M.

Lüttichről dec. 3. így ír az Allg: Ztg: Mint tudva van, Belgiumot elboríták most a' névtelen társaságok, mellyek mohón összehordott részvénytelőkkel az ipar minden ágiban haladni kívánnának. Lüttichben is szándékozik illy társaság keletkezni fegyvergyártásra, melly azonban még nincs elfogadva, mivel több oldalról erősen kikelték ellene. A' kormány a' lüttichi kereskedőség véleményét kívánja e' részben, 's ez tegnap összegyűlt a' törvénypalotában Ancion és Hanget uu. emlékiratát vizsgálatba venni, melly emlékirat a' társaság ügye mellett szól. Ezalatt azonban a' fegyvergyárokól számos munkás gyűlt a' palota udvarába, hol türethető csendesen viselék magokat. Innen e' kiáltozással: „Ie a' névtelen társasággal!“ Ancion háza felé nyomultak. Ekkor rendőrség 's katonaság jelenvén meg, minden további kicsapongást meggátoltak. Többet elfogtak. Az „Industrie“ arra szólítja föl az elégtelenekeket: várják be ügyök törvényes elhatározását csöndesen dec. 3ig. Tegnap este, mind a' mellett, hogy a' polgármesteri hivatal közölte, hogy minden hat embernél többül álló csoport erőszakkal fog elszélesztetni, még is több puskaműves 's ácsorgó öszez csoportozott, 's lármát okozott. A' csoportokat órcsapatok osztatták szét, melly alkalommal több embert megdöntettek. Más oldalról a' katonaság 's rendőrség közáppal üdvözöltetett, melly még tisztet is talált. A' polgármester 's tanácsbeliek egy felszólításban nyugalomra intették a' fegyvermunkásokat, azt nyilatkoztatták, hogy nincs törvényes okuk aggodalomra.

Az utazók száma az antverpi vasúton Brüssel felé majus 1sője óta, melly napon megnyitott, oct. 20ig, tehát tíz nap hájjával hat hónap alatt 599,042re ment. A' bevétel 604,890 frank volt, a' kiadás 201,500 frank. Ha már most ezen vasút-építés költségét legmagasbrat. i. 4 millióra teszük is, vagy félmillióra minden mérföldet; mégis száztól 10¹/₂ kamatláb mutatókók félfévre tisztán, mivel kiadásokat a' bevételből kivonván marad több 400 ezer frank tiszta jövedelemmel, mellyet egész évre kettőztetvén, az egész évi kamatláb száztól 21 frank fog lenni. — Mi valóban szép nyereség. — A' nov. 29én dühöngött szélvész Belgiában mindenütt nagy károkat okozott az épületekben, embereket folyókba, csatornába sodrott, másokat a' záporoként omló palakó 's cserép öttött agyon, vagy sértett meg. Főleg nagyon ádáz volt a' zivatar Ostendeben és Antwerpben. Ostendeben nagyon aggódtak mintegy 30 halász-csolnak sorsán, mellyek a' szélvész alatt a' tengeren voltak. Antwerpben egy hajót a' gáthoz csapott, egy másik lennel terhelt elsüllyedt 's csak árbóczát láthatni, több hajó igen meg rongáltatott 's igen sok hajós legény elveszett.

N E M E T A I F Ö L D.

A' Moniteur Belge megezfolyja azon hirt, mellyet több brüsseli lap terjeszte 's melly szerint a' kormánynak szándéka lett volna két új statusministert kinevezni a' nélkül, hogy szavok 's ülésök lenne a' kabinetben, 's melly szándék most állítólag vissza huzatott. A' Moniteur hivatalosan ellenmond e' hírek 's azt állítja, hogy a' kormánynak soha illy szándéka nem volt, 's azt csak a' hírlapok fogták rá, hihetőleg érdekeseb hír 's tudósítás szükében. —

P O R O S Z O R S Á G.

A' király Altenstein báró statusministerhez novemb. 21én intézett levelében ennek meghagyja, hogy ezentúl az erlangi, würzburgi és heidelbergi tud. egyetemekre is mehessenek tanulók különös engedelem mellett, hova eddig általányosan és kivétel nélkül tilalmas volt a' menetel.

Gabonaár: dec. 20dik Pesten. Tiszta búza 106 2/3 — 93 1/3 — 86 2/3. Kétszeres 80 — 73 1/3. Rozs 55 2/3. — 53 1/3. — 50. Arpa 53 1/3 — 50. — 46 2/3. Zab 38. 2/3 — 36 2/3 — 34 2/3. Köles kása 200 2/3. Kukorica 90 — 90 — 83 1/3. Pénzkele: Bécs dec. 17ken 5 pCtes: stat. köt. 104; 3pCtes: 74 5/8; 1820ki 100 fr. kölcson 221 1/2; 1834ki 500 ftes kölcson 587 1/2; bécsvárosi 2 1/2 pCtes köt. 66 3/8. Dunavíz állás: decemb. 18dik 9' 8" 6" 19dik 9' 3" 0" 20dik 8' 10" 9" 21dik 8' 8" 0".

A' MAGYAR TUD. TÁRSASÁG' KÖLTSÉGÉN MEGJELENT VAGY MEGJELENENDŐ MUNKÁK.

Találtnak Eggenberger József pesti, 's minden hiteles könyvárosoknál
az országban.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' ÉVKÖNYVE. Első kötet. 369 lap. Pest, 1853. 4-ed réthben, Kazinczy Ferencz' arczképével 's négy rézre metszett táblával. Színezett képi 's vászonkötésű példány' ára 6 for. — Színezetlené, papirosborítékú kemény kötésben 4 for. 20 kr.

— — — Második kötet. Összesen 425 lap, Buda, 1855. 4-ed réthben, Imre János' arczképével, 7 kő- és 8 rézmetszettel. Színezett képi 's vászonkötésű példány' ára 7 for. — Színezetlené, kemény kötésben 5 for.

— — — Harmadik kötet, *sajtó alatt.*

TUDOMÁNYTÁR. Közre bocsátja a' m. t. társaság. Szerkezt. *Schedel Ferencz.* Első év, 1854 I—IV kdt. számos metszésekkel.

— — — Második év, 1855 V—VIII kdt. számos met-szettel. Buda, n. 8. Ára egy egy folyamatnak közpa-piroson 4 for., finom pap. 6 for.

— — — Harmadik és negyedik folyamatjáról l. a' tul-só lapot.

NYELVTUDOMÁNYI PÁLYAMUNKÁK. Kiadja a' m. t. társaság. *Első kötet.* I. A' magyar nyelvbeli ragasztékok és szó-képzők. *Ita Csató Pál.* Első rangu jutalom-felelet. II. A' magyar nyelv' szóalkotó 's módosító ragainak nyelv-tudományi vizsgálata. *Ita Nagy János.* Másodrangú ju-talom-felelet. X és 176 lap. Budán, 1854. nagy 8-rét. Kötve postapap. 54 kr. közép pap. 40 kr.

RÉGI MAGYAR NYELVEMLÉKEK. Kiadja a' m. t. társaság (Döbrentei Gábor' felügyelése alatt). Első kötet (tartal-ma. I. A' két halotti megszólítás 1182-ből. II. Néhány ótestamentomi profeták 1385. III. Kinizsi Pálné' imádsá-gos könyve 1515). Budán, 4-ed réthben. *Sajtó alatt.*

MAGYAR HELYESÍRÁS' ÉS SZÓRAGASZTÁS' FŐBB SZABÁLYAI. A' m. t. társaság' különös használatára. Második kiadás, 40 lap. Budán, 1854. 8-rét. Postapap. kötve 10 kr.

GRAMMATICA UNGHARESE dell' avvocato *Francesco Császár.* 420 lap. Pest, 1855. nagy 8-rét. Két rész egy kötetben. Postpap. kötve 1 for. 30 kr.

MAGYAR ÉS NÉMET ZSEBSZÓTÁR. Közre bocsátá a' m. t. tár-saság. NÉMET-MAGYAR RÉSZ. Budán, 1855. kis 8-rét, IV és 816 lap, három három oszlopra. Iró papiroson füzve 3 ft Postap. füzve 5 ft 30 kr. (*A' magyar-német rész sajtó alatt.*)

TÁJZAVAK' ÉS MAGYAR MESTEREMBEREK' MŰSZAVAI' gyűjtemé-nye. Kiadja a' m. t. társaság. *Sajtó alatt.*

PHILOSOPHIAI MŰSZÓTÁR. Közre bocsátja a' m. t. társaság. VIII és 212 lap. Budán, 1854. nagy 8-rét. kötve 40 kr.

PHILOSOPHIAI PÁLYAMUNKÁK. Kiadja a' m. t. társaság. Első kötet. Almási Balogh Pál' felelete a' m. t. t. ezen kér-désére: „Tudományos művelődésünk' története időszakon-ként mit terjeszt elénkbe a' philosophia' állapotja iránt; és tekintvén a' philosophiát, miben 's mi okra nézve va-gyunk hátrább némelly nemzeteknél?” XVI és 211 lap. Budán, 1855. nagy 8-ad réth. Kötve postapap. 1 for. kö-zép pap. 45 kr.

MATHEMATIKAI MŰSZÓTÁR. Közre bocsátja a' m. t. társaság. VIII és 120 lap. Budán, 1854. 8-rét. kötve 20 kr.

A' TERMESZETES SZÁMOK' LOGARITHMAI, 1-től 108,000-ig. Szerkeztete *Babbage Károly.* Stereotyp-narmadik kiadás. *Nagy Károly,* m. t. társ. i. tag' ügyelése alatt. XIV és 202 lap. London; a' m. tudós társ. költségével. 1854.

kir. 8-rétb. Ára: magyar, angol és német bevezetéssel, zöld papiroson 5 for., sárgán 4 for. 45 kr., fejjéren 4 for.; két nyelven (t. i. magyar és angol v. német) zöld pap. 4 for. 45 kr., sárgán 4 for. 30 kr.; csak magya-rul, zöld pap. 4 ft 30 kr., sárgán 4 ft 15 kr., fejjéren 3 for. 40 kr.

A' FELSŐBB ANALYSIS' ELEMEL. *Ita Györy Sándor.* Első kötet. Budán, n. 4-ed réthben. 124 lap. Ára félkemény színes táblába kötve 1 ft 30 kr.

HORATIUS' LEVELEI. Forditá *Kis János.* Az eredeti tex-tussal Döring szerint, 's Wieland' magyarázó jegyzetei-vel *Kazinczy Ferencz* által. 455 lap. Pesten, 1853. n. 8-rét. Postapap. kötve 2 for. 15 kr.

ROMAI CLASSICUSOK, magyar fordításokban. Kiadja a' m. t. társaság. Első kötet. C. C. Sallustius' épen maradt mün-den munkái. Magyarra *Kazinczy Ferencz.* 256 l. Budán, n. 8. kötve 2 ft; köz. pap. 1 ft 30 kr.

— — — Második kötet. M. T. Ciceróból beszédek, le-velek, és Scipio' álma. Ford. *Kazinczy Ferencz.* *Sajtó alatt.*

BLAIRE HUGO' rhetorikai és aesthetikai leczkái. Angolból ford. *Kis János.* *Sajtó alatt.*

FENYÍTŐ TÖRVÉNYSZÉKI MAGYAR TÖRVÉNY. Deák eredeti után fejtegette *Szlemenics Pál* (tekintettel a' legújabb törvényekre). 227 lap. Budán, n. 8. kötve 1 for. 12 kr.

SEBÉSZSÉG, melyet előadási kézi könyvkül kiadott D. Che-lius J. M. Forditá *D. Bugát Pál.* Első kötet. 360 lap. Kötve 1 for. 40 kr. Második kötet *sajtó alatt.*

TANÍTÁS a' szembetegségekről. Fabini után ford. D. Vaj-nócz János. *Sajtó alatt.*

ELSŐ OKTATÁSRA SZOLGÁLÓ KÉZI KÖNYV, vagyis a' legszüksé-gesebb tudományok' összessége, vallási különbség nélkül minden néptanítók 's tanulók' számára készült, 's a' m. t. társaság által első rendü Marczibányi Lajos-jutalom-mal koszorúzott pályamunka. *Ita Edvi Illés Pál.* Budán, k. 8. *Sajtó alatt.*

AZ ELEMEL NEVELÉS' ALAPVONATAI. Első kötet, a' néptanítók' számára. *Ita W'arga János.* *Sajtó alatt.*

KAZINCZY FERENCZ' eredeti munkái. Első kötet. Poetai mun-kái. XX és 505 lap. Budán, 1856. nagy 12-rét. Postapap. kötve 1 for. 36 kr. közöns. pap. kötve 1 for. 12 kr.

— — — Második kötet. *Kazinczy*nak nyelvet, tudomány-történetet 's aestheticát érdeklő irásai; első darab. *Sajtó alatt.*

MAGYAR JÁTÉKSZÍNI MEGJUTALMAZOTT FELELETEK, a' m. tud. társaságnak 1855-beli ezen kérdésére: Miképen lehetne a' magyar játékszint Budapesten állandóan megalapítani? (Fáy, Kállay és Jakab' feleleteik). VI és 106 lap. Bu-da, 1854. Ára közép papir. 36 kr. postap. 48 kr.

EREDETI JÁTÉKSZÍN. Kiadja a' magyar tud. társaság.

I. **V é r n á s z.** (Első pályadíjt nyert) szomorujáték öt felv. *Ita Fűrösmarty Mihály.* — *Második kiadás sajtó alatt.*

II. **T i r u s.** (Második pályadíjt nyert) szomoruj. öt felv. Szer-zője *Horváth Cyrill.* 144 lap. Budán, 1854. 12-rét. pos-tapap. kötve 40 kr.

III. Falusi lakodalom. (Másod karbeli jutalom —) vigjáték 3 felv. Irta *Jakab István*. 123 lap. Budán, 1854. 12-rét. postapap. kötve 36 kr.

IV. Átok. Drámai költemény. Irta *Tóth Lőrincz*, 174 lap. Budán, 1855. 12-rét. Postapap. kötve 45 kr.

V. Zsarnokapa. Dráma öt felv. Irta *Jakab István*. 111 lap. Budán, 1856. 12-rét. Postapap. kötve 52 kr.

KÜLFÖLDI JÁTEKSZÍN. Kiadja a' magyar tud. társaság.

IV. A' játékos. Dráma Ifflandtól. Ford. *Thaller István*. 163 lap. Budán, 1854. 12-rét. Postapap. kötve 50 kr.

V. Alzir. Szomorújáték, Voltairétól. Ford. francz. *Jakab István*. 92 lap. Budán, 1854. 12-rét. Postapap. köt. 24 kr.

VI. Tancred. Szomorújáték, Voltairétól. Ford. francz. *Arvay Gergely*. 109 lap. Budán, 1854. 12-rét. Postapap. kötve 26 kr.

VII. A' bot-csinálta doctor. Vigjáték Molierétől. Ford. francz. *Kazinczy Ferencz*. 74 lap. Budán 1854. 12-rét. Postapap. kötve 12 kr.

VIII. Barnhelmi Minna. Vigj. Lessingtől. Ford. *Kazinczy Ferencz*. 146 lap. Budán. 1854. 12-rét. Postap. kötve 56 kr.

IX. Turandot. Tragicomoedia, Gozzi után Schiller Ford. *Gáthy János*. 160 lap. Budán, 1855. 12-rét. Postapap. kötve 56 kr.

X. A' végrendelet. Dráma öt felv. Ifflandtól. Ford. *Külkey Henrik*. 166 lap. Budán, 1855. 12-rét. Postapap. kötve 56 kr.

XI. Orestes. Szomorújáték öt felv. Alfieritől. Ford. olasz. *Császár Ferencz*, 107 lap. Budán, 1856. 12-rét. Postapap. kötve 26 kr.

XII. Sofonisba. Szomorújáték öt felv. Alfieritől. Ford. olasz. *Császár Ferencz*, 72 lap. Budán, 1856. 12-rét. Postapap. kötve 26 kr.

XIII. Messzinai hölgy. Szomorújáték öt felv. Schillertől. Ford. *Szenvey József*, 201 lap. Budán 1856. 12-rét. Postapap. kötve 50 kr.

NYOMTATÁS ALÁ ELFOGADOTT MUNKÁK.

Törvénytudományi pályamunkák. Kiadja a' m. t. társaság. Első kötet.

Természettudományi pályamunkák. Kiadja a' m. t. társaság. Első kötet.

Nyelvtudományi pályamunkák. Kiadja a' m. t. társaság. II. és III-dik köt.

Philosophiai pályamunkák. Kiadja a' m. t. társaság. II. III. IV és Vd. kötet.

Régi magyar nyelvemlékek' gyűjteménye II. és III. kötet. Törvénytudományi műszótár.

Kazinczy Ferencz' eredeti munkái. III. kötet.

Római classicusok magyar fordításokban. Kiadja a' m. t. társaság. 3d. és 4d. kötet: *Julius Caesar*' minden munkái. Ford. Szenczy Imre.

Az elemi nevelés' alapvonaljai. Irta *Warga János*. 2dik kötet a' tanulóknak' számára.

A' felsőbb analysis' elemei. 2dik füzet.

Cuvier: Állatország. Ford. *Vajda Péter*. Első köt.

Habraizáló etymologus. Irta *Sebestyén István*.

Oedipus. Sophoclesből ford. *Guzmics Izidor*.

Eredeti Játékszín. VI. kötet. Ekebontó Borbála. [Dráma 4 felv. Irta *Tóth Lőrincz*.

Külföldi Játékszín. XIV. kötet: A' Zászlótartó. Dráma 3 felv. Schrödertől. Ford. *Molnár Sándor*.

Dalgyűjtemény a' köznépek' számára.

TUDOMÁNYTÁR.

KÖZRE BOCSÁTJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

Ezen encyclopaediai folyóirat kiterjeszkedik az emberi tudás minden ágaira, előkező tekintettel a' jelenkor' haladásaira a' külön tudományokban; célja mindennemű hasznos ismereteket minél több olvasóval közölni, a' tárgyak' választását köz érdek határozza, valamint köz értelmesség — mennyiben a' dolgok' mivolta engedi — az előadást. Az ily természetű értekezések után következnek a' *literaturai* szakasz, melly minden nemzetek' legújabb literaturája' nevezetesen tüneményeit ismerteti meg. Végre „vegyes közlések” czim alatt mindennemű apróbb, a' tudományokat 's művészeteket, tudósokat és művészeket 's illetően intézeteket illető tudósítások rekesztik be mindegyik kötetet.

A' *Tudománytárból* évenként négy kötet jelenik meg; mindenik 15—18 felette gazdaságosan nyomtatott ívből áll nagy Sad rétből, több kevesebb rész - vagy kömetszettel, mint a' szükség kívánja.

Az 1856-ki évfolyamatból, mellynek szerkesztetője CSATÓ PÁL m. t. t. lev. tag, megjelent két kötet, vagyis az egész sornak IX és XI. kötet; a' hátralevő XI és XIII. kötet februariussig okvetlenül megjelenik.

Az 1857-diki, vagyis *IV. d. folyamata* kötetei (XIII—XVI) LUCZENBACHER JÁNOS, törv. dra. hites ügyvéd, a' pesti törvénytudományi kar 's a' m. t. társaság' rendes tagja, és BALOGH PÁL, orvos dr. a' pesti orvosi kar 's a' m. t. társaság' rendes tagja szerkesztések mellett, pontosan mindenkor pesti vásárra fognak megjelenni.

Ára *közöns.* papírosan, könyvárosi úton, 4 for. postán 5 for. 36 kr. ep.

Ára *posta* papírosan, könyvárosi úton, 6 for. postán 7 for. 36 kr. ep.

Előfizetést minden hiteles könyváros, 's minden kir. postahivatal fogad el a' fenn kitélt árokon. Az utóbbiak az academia' könyvárosától *Eggenberger Józseftől* tiszti egy szabad példánnyal tiszteltetnek meg.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknok.

KÖNYVJELENTÉS.

Elhagyta a' sajtót, és
Eggenberger J.'s Heckenast G.,
Könyvkereskedéseiben árútatni fog:

TANAKODÁS AZ EKÉRŐL.

Mathematikusok, természetvizsgálók, értelmes földmiveltetők, 's okos gazdák számára írta,

és 3 kőrajzú táblákkal
kiadta

Dr. Balogh József,
Nemes Kis Kún Ker. rend. Physikusa.

Füskúti Landerer Lajos betűivel 1836.

Ara nyomtató papiroson, füzve 1 for. 12 xr.; velinen kemény borítékba kötve 2 for. 30 xr. ezüstben.

TARTALMA:

BÉVEZETÉS.

ELSŐ DARAB.

Az Ekérőli theoretikai eszmélet.

I. RÉSZ. Az ekét illető közönséges tanítmány.

ELSŐ SZAKASZ. A' haladásról.

I. OSZTÁLY.

A' testek vízerányos egyenes haladásának általános törvényei. Képzelve a' testeket:

I. Földszint csúszni.

1. A' föld szinit egészen megfekve.

A. A' rendes formájú hátráltatást sehol nem szenvedő testeknél. a) Mikor egy a' húzóspont, 's a' haladó test első végénél, és közepén van. b) Egy az akasztáspont, kettő a' húzóspont és húzóvonal. c) Egy a' húzóspont és a' rendes testnek első végén, de nem

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.

közepén, hanem valamelyik saroka felé. *d)* Egy *a'* húzéspont, de *a'* rendes testnek nem első végén, hanem valami hátrábbi részén, vagy egészen hátul van. *e)* Egy *a'* húzéspont, de kettő az akasztáspont. *f)* Kettő *a'* húzéspont, kettő az akasztáspont.

B. *A'* rendes formájú hátráltatást szenvedő testeknél. *a)* *A'* húzéspont egy, és elől van. *b)* *A'* húzéspont egy, de hátrább van *a'* legelső pontnál. *c)* Egy *a'* húzéspont, kettő az akasztáspont. *d)* Kettő *a'* húzéspont, kettő az akasztáspont.

2. *A'* föld színt egészen meg nem fektve.
II. Nem *a'* földön csúszva, hanem az akadályokat egészen előttök találva.
1. Oldalra hederedés.
2. Független elhajlás.

II-dik OSZTÁLY.
A' testek előrehaladása, könnyítése, vagy nehezítése *a'* vonó erőre nézve.

MÁSODIK SZAKASZ. *A'* hasításról.
a) Közönségesen. Feszítés. Metszés.
b) *A'* hasítást *a'* földben képzelve.

II. RÉSZ. Az ekékkel illető különös tanítmány.
Az ekék részéről.

1. Szántóvas. *a)* Mint metsző ík. *b)* Mint hasító ík. *c)* Mint buktató ík. 2. Eketalp. 3. Ekeszarvak. 4. Göröndely. *A'* göröndely húzéspontja kivetésének magyarázata. *a)* *A'* metsző íkre nézve. *b)* *A'* feszítő íkre nézve. *c)* *A'* buktató íkre nézve. Húzószeg. Fogláló, vagy húzógúza. 5. Kormánydeszka. 6. Csoroszlya. 7. Czizmervas. 8. Köldökfa. 9. Taliga. Dátzos eke. Taligás eke. Mindeniknek jó, és rossz oldala. 10. Taligarúd. 11. Váltófa. 12. Kerekek. 13. Tengely. **Függelék.** 1. Grangé ekéjéről. 2. *A'* cseh ekéről. **Bérekészítés.**

MÁSODIK DARAB.
Az ekekészítésre való praktikai útmutatás. (*A'* lehetőségig könnyű járható czélszerű eke leírása.)
I. Az egyes eke leírása. II. *A'* kettős eke leírása.